

1

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κεφάλαιο Πρώτο

Επαναληπτικά θέματα

A. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες σημειώνοντας X στο αντίστοιχο τετραγωνάκι.

Ενότητα 1

Σ Λ

- 1) Η εφαρμογή νέων μεθόδων καλλιέργειας ήταν το κύριο χαρακτηριστικό της βιομηχανικής επανάστασης.
- 2) Κατά τον 18ο αιώνα, εποχή που συντελείται η βιομηχανική επανάσταση, οι αγρότες αποτελούσαν την πλειοψηφία του ευρωπαϊκού πληθυσμού.
- 3) Η «ένδοξη επανάσταση» στην Αγγλία είχε οδηγήσει στην εδραίωση της απόλυτης μοναρχίας στη χώρα αυτή.
- 4) Κύριο χαρακτηριστικό του Διαφωτισμού ήταν η απόρριψη κάθε αυθεντίας και η εμπιστοσύνη στον ορθό λόγο.
- 5) Σύμφωνα με τη διαφωτιστική ιδεολογία, υφίστανται φυσικά δικαιώματα, τα οποία καμία εξουσία δεν μπορεί να καταργήσει.
- 6) Η «φωτισμένη δεσποτεία» ήταν η πιο σκληρή μορφή απόλυτης μοναρχίας.

Ενότητα 2

Σ Λ

- 7) Οι αποικίες δεν είχαν μεταξύ τους ουσιαστικές διαφορές στην οικονομική και αστική ανάπτυξη.
- 8) Οι άποικοι δεν εκπροσωπούσαν στο αγγλικό κοινοβούλιο.
- 9) Η επανάσταση των αποίκων επιταχύνθηκε από την αδιαλλαξία του Άγγλου βασιλιά Γεωργίου Γ'.
- 10) Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας απηχούσε ιδέες του Διαφωτισμού.
- 11) Το σύνταγμα των ΗΠΑ (1787) βασίστηκε στην αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

Ενότητα 3

Σ Λ

- 12) Το παλαιό καθεστώς γεννούσε τη δυσaréσκεια της αστικής τάξης.
- 13) Στην προεπαναστατική Γαλλία οι ευγενείς ήταν η μοναδική κοινωνική τάξη που απολάμβανε προνόμια και φοροαπαλλαγές.

- 14) Σκοπός της Συμβατικής Συνέλευσης ήταν να δώσει σύνταγμα στη Γαλλία. [] []
- 15) Η Συντακτική Συνέλευση κατήργησε τα προνόμια και ψήφισε τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη. [] []
- 16) Το πρώτο σύνταγμα της Γαλλίας, το 1791, εγκαθίδρυε το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας. [] []
- 17) Οι Ορεινοί, με ηγέτη το Ροβεσπιέρο, χρησιμοποίησαν το στρατό και για τους εσωτερικούς εχθρούς με αποτέλεσμα δεκάδες χιλιάδες εκτελέσεις υπόπτων για αντεπανάσταση. [] []

Ενότητα 4

Σ Λ

- 18) Μετά την εκτέλεση του Ροβεσπιέρου η επανάσταση επέστρεψε στις αρχικές μετριοπαθείς θέσεις της. [] []
- 19) Ο Ναπολέων Βοναπάρτης ανέβηκε στην εξουσία με τη βία, χωρίς την άδεια του Διευθυντηρίου. [] []
- 20) Ο κυριότερος αντίπαλος της Γαλλίας του Ναπολέοντα υπήρξε η Οθωμανική Αυτοκρατορία. [] []
- 21) Ηπειρωτικός αποκλεισμός είναι η απαγόρευση της διακίνησης των αγγλικών προϊόντων στα λιμάνια της Ευρώπης. [] []
- 22) Τα γαλλικά στρατεύματα στην Ευρώπη βρήκαν την ένθερμη συμπαράσταση των ευγενών και του ανώτερου κλήρου. [] []

B. Αντιστοιχίστε τα στοιχεία της στήλης A στα στοιχεία της στήλης B.

1: Διαφωτιστές και νέα ιδεολογία

A'	B'
1. Ζαν Ζακ Ρουσό 2. Μοντεσκιέ 3. Τζον Λοκ 4. Βολτέρος	α. Κοινωνικό Συμβόλαιο β. Γενική βούληση γ. Ανεξιθρησκία δ. Διάκριση των εξουσιών

2: Αμερικανική Επανάσταση και Ανεξαρτησία (στη στήλη Β περισεύει ένα στοιχείο).

A'	B'
1. Γέιλ	α. Συντάκτης της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας των ΗΠΑ
2. Ντεκάρτ	β. Πόλη όπου έγινε αποφασιστική μάχη για την αμερικανική ανεξαρτησία
3. Λοκ	γ. Πανεπιστήμιο των ΗΠΑ
4. Τζέφερσον	δ. Φιλόσοφος που πρότείνει τη συστηματική αμφιβολία
5. Γιόρκταουν	ε. Διαφωτιστής που προέταξε τα «φυσικά» δικαιώματα ως απαραβίαστα
	στ. Πρόεδρος των ΗΠΑ

3: Κοινωνικές ομάδες και ενέργειες

A'	B'
1. η Τρίτη Τάξη	α. κατάληψη της Βασιλίας
2. ο λαός του Παρισιού	β. κατάργηση μοναρχίας
3. οι Γιρονδίνοι	γ. προνόμια – προεπαναστατικά
4. οι Ορεινοί	δ. αυτοανακήρυξη σε Εθνική Συνέλευση
5. ο κλήρος	ε. κήρυξη πολέμου κατά της Πρωσίας

Γ. Ερωτήσεις κατάταξης

1. Να εντάξεις τις παρακάτω ιστορικές έννοιες στην αντίστοιχη ιδεολογία.

α. απόλυτη μοναρχία	ε. μισαλλοδοξία
β. μερκαντιλισμός	στ. οικονομικός φιλελευθερισμός
γ. φωτισμένη δεσποτεία	ζ. πίστη στην αυθεντία
δ. ντεϊσμός	η. φυσιοκράτες

ΣΤΗΛΗ Α' Ιδεολογία παλαιού καθεστώτος	ΣΤΗΛΗ Β' Ιδεολογία Διαφωτισμού

2. Να εντάξεις τις παρακάτω ιστορικές έννοιες στην αντίστοιχη συνέλευση.

α. η αστική επανάσταση β. αβασιλευτη δημοκρατία γ. πρωταγωνιστούν οι Ιακωβίνοι δ. σύστησε Επιτροπή Δημόσιας Σωτηρίας	ε. Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη στ. συνταγματική μοναρχία ζ. πρωταγωνιστούν οι αντιπρόσωποι της Τρίτης Τάξης η. η ριζοσπαστική επανάσταση

ΣΤΗΛΗ Α' Συντακτική Συνέλευση	ΣΤΗΛΗ Β' Συμβατική Συνέλευση

Δ: Ερώτηση χρονολόγησης
 Να γράψετε ξανά τα ακόλουθα γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το αρχαιότερο.

ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ ΣΕΙΡΑ

- A. Το σύνταγμα των ΗΠΑ
- B. Διακήρυξη Ανεξαρτησίας
- Γ. Συνθήκη Βερσαλλιών
- Δ. Οι άποικοι καταστρέφουν φορτία τσαγιού στη Βοστώνη
- E. Επταετής πόλεμος

ΣΩΣΤΗ ΣΕΙΡΑ

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

E. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποιες είναι οι κυριότερες πολιτικές θέσεις του κινήματος του Διαφωτισμού;
2. Ποια οικονομική θεωρία υπερασπίστηκαν οι φιλόσοφοι του Διαφωτισμού και απέναντι σε ποια οικονομική πρακτική την αντέτασσαν;
3. Να περιγράψετε το παλιό καθεστώς στην προεπαναστατική Γαλλία του 18ου αιώνα.

Απαντήσεις

A. Ερωτήσεις σωστού-λάθους

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: 1) Λάθος, 2) Σωστό, 3) Λάθος, 4) Σωστό, 5) Σωστό, 6) Λάθος

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: 7) Λάθος, 8) Σωστό, 9) Σωστό, 10) Σωστό, 11) Σωστό,

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: 12) Σωστό, 13) Λάθος, 14) Λάθος, 15) Σωστό, 16) Λάθος,
17) Σωστό

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: 18) Σωστό, 19) Λάθος, 20) Λάθος, 21) Σωστό, 22) Λάθος

B. Ερωτήσεις αντιστοίχισης

1. 1 – Β, 2 – Δ, 3 – Α, 4 – Γ

2. 1 – Γ, 2 – Δ, 3 – Ε, 4 – Α, 5 – Β

3. 1 – Δ, 2 – Α, 3 – Ε, 4 – Β, 5 – Γ

Γ. Ερώτηση κατάταξης.

1.

ΣΤΗΛΗ Α' Παλαιά Ιδεολογία	ΣΤΗΛΗ Β' Ιδεολογία Διαφωτισμού
A. Απόλυτη μοναρχία	Γ. Φωτισμένη Δεσποτεία
B. Μερκαντιλισμός	Δ. Ντεϊσμός
E. Μισαλλοδοξία	Στ. Οικονομικός Φιλελευθερισμός
Z. Πίστη στην αυθεντία	H. Φυσιοκράτες

2.

ΣΤΗΛΗ Α' Συντακτική συνέλευση	ΣΤΗΛΗ Β' Συμβατική συνέλευση
A. Αστική επανάσταση	H. Ριζοσπαστική επανάσταση
Στ. Συνταγματική μοναρχία	B. Αβασίλευτη δημοκρατία
Z. Πρωταγωνιστούν οι αντιπρόσωποι της τρίτης τάξης	Γ. Πρωταγωνιστούν οι Ιακωβίνοι
E. Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη	Δ. Σύσταση Επιτροπή Δημόσιας Σωτηρίας

Δ. Ερώτηση χρονολόγησης

1ο: Ε (1756-1763).

2ο: Δ.

3ο: Β (1776).

4ο: Γ (1783, η Μ. Βρετανία αναγνωρίζει την ανεξαρτησία των αποίκων).

5ο: Α (1787).

Ε. Απαντήσεις στις ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ο Διαφωτισμός υπήρξε κίνημα κατεξοχήν πολιτικό. Εξέφρασε κυρίως τα αιτήματα της αστικής τάξης, η οποία διεκδικούσε τη συμμετοχή της στην πολιτική εξουσία. Αναλυτικότερα οι πολιτικές θέσεις του διαφωτισμού ήταν οι εξής:

■ Φυσικά δικαιώματα: Όλοι οι άνθρωποι έχουν ορισμένα απαραβίαστα δικαιώματα (ζωής, ιδιοκτησίας, ισότητας, ελευθερίας σκέψης και έκφρασης). Τα δικαιώματα αυτά δεν μπορεί να τα καταργήσει καμία εξουσία.

■ Κοινωνικό συμβόλαιο: Οι άνθρωποι παραχώρησαν κάποιες ελευθερίες τους, προκειμένου να ζήσουν αρμονικά. Το κράτος είναι ο εγγυητής των όρων της συμφωνίας. Στην περίπτωση που το κράτος παραβιάσει το συμβόλαιο και γίνει τυραννικό, οι αρχόμενοι έχουν δικαίωμα αντίστασης.

■ Γενική βούληση: Όρος που σημαίνει την έκφραση του γενικού συμφέροντος μέσα από τη σύνθεση των ατομικών βουλήσεων. Πρόκειται ουσιαστικά για τη συμμετοχή του λαού στη λήψη των αποφάσεων.

■ Διάκριση των εξουσιών: Οι φορείς της εξουσίας πρέπει να είναι διαφορετικοί.

2. Οι οικονομολόγοι του Διαφωτισμού θεώρησαν ότι η οικονομία πρέπει να αφεθεί να λειτουργεί «φυσικά», χωρίς την παρέμβαση του κράτους. Την άποψη αυτή την υποστήριξαν Γάλλοι οικονομολόγοι και ονομάστηκε φυσιοκρατία. Στη Μ. Βρετανία, η οποία πλούτιζε από το εμπόριο, γεννήθηκε η θεωρία του οικονομικού φιλελευθερισμού. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει παρά ελάχιστα στην οικονομική ζωή. Και οι δύο θεωρίες ήταν αντίθετες στο προηγούμενο οικονομικό δόγμα του мерκαντιλισμού, το οποίο προωθούσε και υποστήριζε τον κρατικό προστατευτισμό της οικονομίας. Αποτέλεσμα της επέμβασης του κράτους στην οικονομική ζωή ήταν να περιορίζεται η ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα, κάτι αντίθετο προς τα συμφέροντα της αστικής τάξης.

3. Η γαλλική κοινωνία, κατά την προεπαναστατική περίοδο, ήταν αυστηρά διαχωρισμένη σε τρεις τάξεις με κριτήριο την καταγωγή και τα προνόμια που απολάμβανε η καθεμιά. Οι τρεις τάξεις ήταν οι ευγενείς, ο κλήρος και η τρίτη τάξη. Η προεπαναστατική κοινωνική δομή ονομά-

στηκε παλαιό καθεστώς. Οι δύο πρώτες τάξεις απολάμβαναν όλα τα προνόμια και δε φορολογούνταν. Αντίθετα, όλα τα βάρη της οικονομίας και όλες τις υποχρεώσεις τις είχε αναλάβει η πολυπληθέστερη κοινωνική τάξη, η τρίτη τάξη, η οποία δεν απολάμβανε κανένα προνόμιο και καμία ελάφρυνση. Το παλαιό καθεστώς, όπως ήταν φυσικό, προκάλεσε δυσανεξία και δυσφορία στον γαλλικό λαό και καταπολεμήθηκε από τους ιδεολόγους του διαφωτισμού. Η μεγαλύτερη αντίφαση που είχε δημιουργήσει το παλαιό καθεστώς ήταν ο αποκλεισμός από τη διαχείριση της εξουσίας και τη λήψη των αποφάσεων της αστικής και ιδίως της μεγαλοαστικής τάξης, που είχε την οικονομική δύναμη στη Γαλλία.